અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.
DISCLAIMER: The translated judgment in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/ her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgment shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.
==========

ડી. વેલાયુથમ

વિરુદ્ધ

રાજ્ય, પ્રતિનિધિ: પોલીસ ઇન્સ્પેક્ટર, સેલેમ ટાઉન, ચેન્નાઈ

(ક્રિમિનલ અપીલ નં. ૭૮૭/૨૦૧૧)

૧૦ માર્ચ, ૨૦૧૫

[દીપક મિશ્રા અને વિક્રમજીત સેન, ન્યાયમૂર્તિઓ]

ભ્રષ્ટાચાર નિવારણ અધિનિયમ, ૧૯૮૮ – કલમ ૧૩(૧)(ડી) સાથે વંચાતી ૧૩(૨) – પીનલ કોડ, ૧૮૬૦ – કલમ ૧૨૦બી – ગેરકાયદેસર પારિતોષિક – છટકાનો કેસ – લાંચની સામાન્ય માગણીમાં એકથી વધુ માગણીકર્તાઓ – એક્સાઇઝ ડ્યુટીની ચુકવણી માટે ફરિયાદી સામે કારણ દર્શક નોટિસ – ઉક્ત નોટિસ પાછી ખેંચવામાં આવી – ત્યારબાદ, એ-૧ સુપરિન્ટેન્ડેન્ટ દ્વારા સહી કરનાર તરીકે બીજી નોટિસ જારી કરવામાં આવી – ફરિયાદી એ-૧ અને તેના તાબાના કર્મચારી એ-૨ ને મળ્યા – એ-૧ અને એ-૨ દ્વારા લાંચની માગણી કરવામાં આવી – ફરિયાદીએ પોલીસને જાણ કરી – એ-૧ અને એ-૨

વિરુદ્ધ છટકું ગોઠવવામાં આવ્યું – ફરિયાદી એ-૧ ની ઓફિસ કેબિનમાં ગયા પરંતુ તેઓ ત્યાં હાજર ન હતા – એ-૨ એ ફરિયાદીને કહ્યું કે એ-૧ થોડા સમય પહેલાં જ ગયા છે અને તેમણે બંને વતી નાણાં એકત્ર કરવા માટે એ-૨ ને સૂચના આપી છે – ફરિયાદીએ એ-૨ ને નાણાં સોંપ્યા – સ્વતંત્ર સાક્ષી દ્વારા આ વ્યવહાર જોવામાં આવ્યો – ટ્રેપ ટીમ દ્વારા એ-૨ પકડાયા – એ-૨ એ પહેલાં એ-૧ ની ઓફિસમાં જઈને અને પછી પોતાના ડેસ્ક પરથી ચલણી નોટો પરત કરી – આરોપીઓની ધરપકડ – એ-૧ અને એ-૨ ને આઈપીસીની કલમ ૧૨૦બી સાથે વંચાતી કલમો ૭ અને ૧૩(૨) સાથે વંચાતી ૧૩(૧)(એ) અને (બી) હેઠળ દોષિત ઠેરવી સજા કરવામાં આવી – હાઈકોર્ટે કલમ ૧૩(૧)(ડી) સાથે વંચાતી ૧૩(૨) હેઠળ એ-૧ ની દોષસિદ્ધિ રદ કરી જ્યારે એ-૨ ની દોષસિદ્ધિ જાળવી રાખી; અને આઈપીસીની કલમ ૧૨૦બી અને કલમ ૭ હેઠળ એ-૧ અને એ-૨ ની દોષસિદ્ધિ બહાલ રાખી પરંતુ સજા ઘટાડીને દરેકને એક વર્ષની કેદ કરી – અપીલ પર: ઠેરવ્યું કે: નીચેની કોર્ટોએ નોટિસ જારી કરવાની બાબતને લાંચ મેળવવાની એક યુક્તિ તરીકે યોગ્ય રીતે ઓળખી છે, જે ફરિયાદીને બદલામાં માગણી નોટિસ પાછી ખેંચવા/રદ કરવા માટે આરોપીઓને લાંચ આપવા હેરાન કરવા ઘડવામાં આવી હતી – એવા કિસ્સાઓમાં જ્યાં લાંચની સામાન્ય અથવા સંયુક્ત માગણીમાં એકથી વધુ માગણીકર્તાઓ હોય, અને ગમે તે કારણોસર, માત્ર એક જ વ્યક્તિ તેમના વતી રકમ સ્વીકારે છે અને પરિણામે છટકામાં પકડાઈ જાય છે, ત્યારે બાકીના પુરાવાઓની મજબૂતીના આધારે, સહ-આરોપી વ્યક્તિઓ દ્વારા રચનાત્મક પ્રાપ્તિ ફરિયાદપક્ષ દ્વારા સાબિત કરી શકાય છે, જેથી જેઓ મધ્યસ્થી

તરીકે લાંચ મેળવે છે તેમને તેમના સહ-આરોપી અને પકડાયેલા સ્વીકારનારાઓ જેટલા જ સમાન દોષિત ઠેરવી શકાય – જો એ-૨ દ્વારા લાંચના નાણાંની પ્રાપ્તિ અને વ્યવહાર એટલી ખાતરીપૂર્વક અને અનિવાર્યપણે તેના ઉપરી અધિકારી એ-૧ વતી તે જ લાંચની રકમના ભાગના સંરક્ષક તરીકે નિર્દેશ કરે છે, તો એ-૧ માત્ર લાંચના નાણાં ન સંભાળવા/સ્વીકાર ન કરવાના આધારે નિર્દોષ છૂટવાના માર્ગ તરીકે આધાર રાખી શકે નહીં – તે સ્પષ્ટ છે કે એ-૧ તે દિવસે સવારે ઓફિસમાં હાજર હતા – છટકા સમયે ઓફિસમાં એ-૧ ની ગેરહાજરી એ દાવાને નબળો પાડવાને બદલે મજબૂત બનાવે છે કે તેમના જુનિયર અધિકારી એ-૨ તેમના વતી સંરક્ષક તરીકે લાંચની રકમનો ભાગ મેળવી રહ્યા હતા – વધુમાં, ફરિયાદી અને એ-૨ ના સંજોગો અને જુબાની એ-૧ ની દોષસિદ્ધિને સમર્થન આપે છે – આમ એ-૧ ની દોષસિદ્ધિ ટકવાપાત્ર છે – એવિડન્સ એક્ટ, ૧૮૭૨ – કલમ ૧૩૩ અને કલમ ૧૧૪ નું દૃષ્ટાંત (બી).

એમ.ઓ. શમસુદ્દીન વિરુદ્ધ કેરળ રાજ્ય ૧૯૯૫ (૨) એસ.સી.આર. ૯૦૦ = (૧૯૯૫) ૩ એસ.સી.સી. ૩૫૧; બિહાર રાજ્ય વિરુદ્ધ બસાવન સિંહ એ.આઇ.આર. ૧૯૫૮ એસ.સી. ૫૦૦ = ૧૯૫૯ એસ.સી.આર. ૧૯૫ – સંદર્ભિત.

કેસ લો સંદર્ભ:

૧૯૯૫ (૨) એસ.સી.આર. ૯૦૦	સંદર્ભિત	પેરા ૬
૧૯૫૯ એસ.સી.આર. ૧૯૫	સંદર્ભિત	પેરા ૭

ફોજદારી અપીલીય અધિકારક્ષેત્ર :

ક્રિમિનલ અપીલ નં. ૭૮૭/૨૦૧૧

તમિલનાડુ ખાતેની મદ્રાસ હાઇકોર્ટ દ્વારા ક્રિમિનલ અપીલ નં. ૧૨૧૪/૨૦૦૧ માં પસાર કરવામાં આવેલા તારીખ ૦૮.૦૯.૨૦૧૦ ના ચુકાદા અને હુકમ વિરુદ્ધ.

સાથે ક્રિમિનલ અપીલ નં. ૭૮૮/૨૦૧૧

અપીલકર્તા વતી આર. આનંદ પદ્મનાભન, શશિ ભૂષણ કુમાર, કે. કે. મણિ, ટી. અર્ચના.

સામાવાળા વતી રાજીવ નંદા, પ્રકૃતિ પૂર્ણિમા, બી. વી. બલરામ દાસ, અરવિંદ કુમાર શર્મા.

કોર્ટનો ચુકાદો ન્યાયમૂર્તિ વિક્રમજીત સેન દ્વારા આપવામાં આવેલ:

૧. અમારી સમક્ષની આ બે અપીલો મદ્રાસ હાઇકોર્ટના તારીખ ૦૮.૦૯.૨૦૧૦ ના સંયુક્ત ચુકાદાને પડકારે છે જેણે તેની સમક્ષની અપીલોને આરોપી-અપીલકર્તાઓની તરફેણમાં માત્ર આંશિક રીતે મંજૂર કરી હતી. ક્રિમિનલ અપીલ નં. ૭૮૭/૨૦૧૧ ના અપીલકર્તા પ્રથમ આરોપી (આરોપી-૧) છે; ક્રિમિનલ અપીલ નં. ૭૮૮/૨૦૧૧ ના અપીલકર્તા બીજા આરોપી (આરોપી-૨) છે. હાઇકોર્ટે બંને અપીલોને આંશિક રીતે મંજૂર કરી હતી, જેમાં આરોપી-૧ ની

ભ્રષ્ટાચાર નિવારણ અધિનિયમ, ૧૯૮૮ ની કલમ ૧૩(૧)(ડી) સાથે વંચાતી ૧૩(૨) હેઠળની દોષસિદ્ધિ રદ કરી હતી, જ્યારે આરોપી-૨ ની તે હેઠળની દોષસિદ્ધિ જાળવી રાખી હતી; અને આરોપી-૧ તથા આરોપી-૨ બંનેની દોષસિદ્ધિની પુષ્ટિ કરી હતી પરંતુ ઇન્ડિયન પીનલ કોડની કલમ ૧૨૦બી અને ભ્રષ્ટાચાર નિવારણ અધિનિયમની કલમ ૭ હેઠળ તેમની સજા ઘટાડીને દરેકને એક વર્ષની કેદ કરી હતી.

૨. આ અપીલો તરફ દોરી જતી હકીકતોનું પુનરાવર્તન કરતાં, આરોપી-૧ અને આરોપી-૨ આ ઘટના સમયે સેન્ટ્રલ એક્સાઇઝ ૯ 'ઈ' રેન્જમાં અધિકારીઓ તરીકે કાર્યરત હતા. આરોપી-૧ સુપરિન્ટેન્ડેન્ટના હોદ્દા પર હતા અને આરોપી-૨, તેમના તાબાના કર્મચારી, તે જ ઓફિસમાં એક્સાઇઝ ઇન્સ્પેક્ટર હતા. ફરિયાદી (ટ્રાયલ કોર્ટ સમક્ષ ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી ૨), જે 'કેમેલ બેક રબર સ્લેબ' ના ઉત્પાદક છે, તેમને રૂ. ૧,૦૧,૩૩૩/- ની એક્સાઇઝ ડ્યુટીની ચુકવણી માટે કારણ દર્શક નોટિસ મળી હતી. ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી ૨ એ તારીખ ૨૦.૦૭.૧૯૯૬ ના રોજ સેન્ટ્રલ એક્સાઇઝના આસિસ્ટન્ટ કમિશનર (ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી ૪) સમક્ષ યોજાયેલી પૂછપરછમાં હાજરી આપી હતી; આ પૂછપરછ બાદ નોટિસ પાછી ખેંચી લેવામાં આવી હતી. ત્યારબાદ, ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી ૨ ને તારીખ ૨૪.૦૫.૧૯૯૬ ની વધુ એક કારણ દર્શક નોટિસ મળી, જે આરોપી-૧ દ્વારા સહી કરનાર તરીકે જારી કરવામાં આવી હતી, જેમાં રૂ. ૧,૨૩,૧૯૩/- ની 'તફાવતની રકમ' (ટ્રાયલ કોર્ટ દ્વારા નોંધાયા મુજબ) ની માગણી કરવામાં આવી હતી.

ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી ૨ એ તારીખ ૦૪.૦૬.૧૯૯૬ ના રોજ સવારે ૧૧:૩૦ વાગ્યે બંને આરોપીઓની ઓફિસની મુલાકાત લીધી હતી, જ્યાં તેઓ આરોપી-૧ અને આરોપી-૨ બંનેને મળ્યા હતા. બીજી નોટિસ વિશે આરોપીઓને પૂછપરછ કરવા પર, ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી ૨ ને આરોપી-૧ દ્વારા દરેક આરોપી માટે રૂ. ૧૦૦૦/- ની લાંચની માગણીનો સામનો કરવો પડ્યો જેમાં આરોપી-૨ પણ સહમત થયા. માગવામાં આવેલી લાંચ ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી ૨ દ્વારા તે જ દિવસે સાંજે ૪:૩૦ વાગ્યે બંને આરોપીઓને ચૂકવવાની હતી. ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી ૨ એ તરત જ પોલીસ સુપરિન્ટેન્ડેન્ટની કચેરીમાં જઈને આ ગેરકાયદેસરતાની જાણ કરી, ત્યારબાદ ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી ૬, ઇન્સ્પેક્ટરે છટકું ગોઠવ્યું. યોજના મુજબ, ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી ૨ એ બે સ્વતંત્ર સાક્ષીઓ, ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી ૩ અને અન્યની હાજરીમાં ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી ૬ ને કુલ રૂ. ૨૦૦૦/- ની ચલણી નોટો સોંપી. ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી ૬ એ ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી ૨ ને છટકાના કેસોમાં લાક્ષણિક સોડિયમ કાર્બોનેટ ટેસ્ટની કામગીરી સમજાવી, અને નોટો (એમ.ઓ.૧ કરન્સી સીરિઝ) પર ફિનોલ્ફથેલિન પાવડર લગાડ્યો, ત્યારબાદ તે ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી ૨ ને પરત કરી, જેમણે તેને પોતાના શર્ટના ખિસ્સામાં મૂકી. સોંપણીનું પંચનામું કરવામાં આવેલ. ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી ૨ ને આરોપીને નોટો સોંપતી વખતે ટ્રેપ ટીમને સંકેત આપવાની સૂચના આપવામાં આવી હતી, અને ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી ૩ ને તેમની સાથે જવા અને ગેરકાયદેસર પારિતોષિકની આ પ્રાપ્તિના સાક્ષી બનવાની સૂચના આપવામાં આવી હતી. ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી ૨ આરોપી-૧ ની ઓફિસ કેબિનમાં ગયા, જેઓ ત્યાં હાજર ન હતા, પરંતુ આરોપી-૨

ને મળતાં ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી ૨ ને તેમના દ્વારા કહેવામાં આવ્યું કે આરોપી-૧ થોડા સમય પહેલાં જ પોતાની બીમાર પત્નીની મુલાકાત માટે ઓફિસમાંથી ગયા છે. આરોપી-૨ એ ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી ૨ ને કહ્યું કે તેમને આરોપી-૧ દ્વારા તે બંને વતી નાણાં એકત્ર કરવાની સૂચના આપવામાં આવી છે. ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી ૨ એ આરોપી-૨ ને ચલણી નોટો સોંપી, જેણે પછી બંને હાથથી તેને સંભાળી અને પોતાના શર્ટના ખિસ્સામાં મૂકી. ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી ૩ એ ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી ૨ ની સાથે ઊભા રહીને આ વ્યવહાર જોયો. ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી ૨ એ ઓફિસની બહાર જઈને ટ્રેપ ટીમને સંકેત આપ્યો, ત્યારબાદ ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી ૬ એ ઓફિસમાં પ્રવેશ કર્યો અને આરોપી-૨ પર સોડિયમ કાર્બોનેટ સોલ્યુશન ટેસ્ટ કર્યો, જે હકારાત્મક આવ્યો, આરોપી-૨ ના બંને હાથ દ્રાવણમાં બોળતાં તે ગુલાબી રંગનું થઈ ગયું. ત્યારબાદ આરોપી-૨ ને ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી ૬ દ્વારા નોટો પરત કરવા નિર્દેશ આપવામાં આવ્યો, જે તેણે પહેલાં આરોપી-૧ ની ઓફિસમાં જઈને અને ત્યારબાદ પોતાના ડેસ્ક પર પાછા આવીને કર્યું, જ્યાં ચલણી નોટો તેના જમણા ખાનામાં અંદર રાખવામાં આવી હતી. ત્યારબાદ ચલણી નોટો ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી ૬ ને સોંપવામાં આવી. પંચનામું કરવામાં આવેલ, ગુનાહિત સંપત્તિ જપ્ત કરવામાં આવી, અને બે સાક્ષીઓએ પંચનામા પર સહી કરી. ત્યારબાદ આરોપી-૧ ની ધરપકડ કરવામાં આવી હતી.

૩. બંને આરોપીઓ પર આઈપીસી અને ભ્રષ્ટાચાર નિવારણ અધિનિયમ

હેઠળના ગુનાઓનો આરોપ મૂકવામાં આવ્યો હતો, એટલે કે, આઇપીસીની કલમ ૧૨૦બી સાથે વંચાતી કલમો ૭ અને ૧૩(૨) સાથે વંચાતી ૧૩(૧)(એ) અને (બી). ટ્રાયલ કોર્ટે તમામ ગુનાઓ માટે બંને આરોપીઓને એકસાથે દોષિત ઠેરવ્યા અને સજા કરી, જેમાં તેમની જેલની સજા મહત્તમ ૨ વર્ષની હતી, જે ભ્રષ્ટાચાર નિવારણ અધિનિયમની કલમ ૭ અને ૧૩ હેઠળ દોષસિદ્ધિ માટે હતી. મદ્રાસ હાઇકોર્ટે, જેમ કે અમારી પ્રસ્તાવનામાં ઉલ્લેખ છે, તેની સમક્ષની અપીલોને આંશિક રીતે મંજૂર કરી, અને ટ્રાયલ કોર્ટના હુકમમાં સુધારો કર્યો.

૪. આરોપી-૨ ની દોષસિદ્ધિ બિનસમસ્યારૂપ છે. ટ્રેપ ટીમ દ્વારા આરોપી-૨ પાસેથી રૂ. ૨૦૦૦/- ની વસૂલાત સાથે સફળતાપૂર્વક છટકું ગોઠવવામાં આવ્યું હતું. તેણે લાંચની રકમ સ્વીકાર્યાનો સ્વીકાર કર્યો છે. પોતાની નિર્દોષતા સાબિત કરવાનો એકમાત્ર પ્રયાસ એ રજૂઆત રહી છે કે સમગ્ર રકમની પ્રાપ્તિ આરોપી-૧ વતી હતી, જેનો કોઈ ભાગ આરોપી-૨ દ્વારા પોતાના માટે માગવામાં આવ્યો ન હતો. આ ભ્રામક બચાવ આપણને એવું માનવા પ્રેરે છે કે આરોપી-૨ ના દુષ્ટ ઇરાદા માત્ર મુખ્ય અપરાધી આરોપી-૧ ના મદદગાર હોવા પૂરતા જ સીમિત હતા અને આગળ કશું નહોતું. અમે આરોપી-૨ ના દાવા કે તે વ્યક્તિગત રીતે સંકળાયેલો ન હતો, પરંતુ માત્ર આરોપી-૧ વતી મદદગાર-સંરક્ષક હતો, તેના બદલે ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી ૨ ના વધુ મજબૂત અને સ્પષ્ટ કથનને સ્વીકારવા વધુ વલણ ધરાવીએ છીએ કે આરોપી-૨ એ પોતાના માટે અને આરોપી-૧ વતી રકમ સ્વીકારી હતી. કારણ કે આરોપી-૨ નો બચાવ ગેરકાયદેસર કૃત્યમાં પોતાની

સહાયતાના સ્પીકાર દ્વારા પહેલેથી જ નબળો પડી ચૂક્યો છે, ભલે તે કથિત રીતે આરોપી-૧ વતી હોય, અમે આગળ વધી શકીએ છીએ અને ફરિયાદીના પુરાવા પરથી તે સમાંતર નિષ્કર્ષની પુષ્ટિ કરી શકીએ છીએ કે તે રકમનો અમુક ભાગ આરોપી-૨ ની લાંચની માગણીની પૂર્તિ માટે હતો.

૫. આરોપી-૧ ની દોષસિદ્ધિ પરની ચર્ચા હકીકતોને જોતાં અનિવાર્યપણે વધુ વિગતવાર હશે. આરોપી-૧ છટકાના અમલીકરણ સમયે હાજર ન હતા, અને પ્રથમ દૃષ્ટિએ, આરોપી-૨ દ્વારા તેમના વતી લેવામાં આવેલી લાંચના તમામ જ્ઞાનનો ઇનકાર કરવા માટે અનુકૂળ સ્થિતિમાં છે. આરોપી-૧ એ અપેક્ષા મુજબ આરોપી-૨ સાથેના જોડાણનો ઇનકાર કર્યો છે અને ફરિયાદી પાસેથી લાંચની માગણી કરવાનો ઇનકાર કર્યો છે, અને બદલામાં બીજી નોટિસ જારી કરવા બદલ ફરિયાદી પર આરોપી-૧ વિરુદ્ધ વેર વાળવા માટે 'હિત ધરાવતા' અથવા 'પક્ષપાતી' સાક્ષી હોવાનો આક્ષેપ મૂકીને ફરિયાદીની જુબાની પર શંકા ઊભી કરી છે. આરોપી-૧ એ જાળવી રાખ્યું છે કે બીજી નોટિસ શુદ્ધ બુદ્ધિથી હતી, અને તે પ્રશ્નાસ્પદ એક્સાઇઝ માગણી સાથે જોડાયેલ સમયમર્યાદાના સમયગાળાને લંબાવવાના હેતુથી જ જારી કરવામાં આવી હતી. આસિસ્ટન્ટ કમિશનર, ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી ૪ એ ટ્રાયલ કોર્ટ સમક્ષ આપેલા પોતાના પુરાવામાં આ તર્ક સ્વીકાર્યો હતો પરંતુ જુબાની આપી હતી કે આરોપી-૧ એ બીજી નોટિસ જારી કરતાં પહેલાં તેમની પાસેથી જરૂરી પરવાનગી મેળવવી જોઈતી હતી, જે મુદ્દો ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી ૪ દ્વારા અગાઉ જ નક્કી કરવામાં આવ્યો હતો. આ આધાર

પર જ બંને નીચલી કોર્ટો દ્વારા બીજી નોટિસને ગેરકાયદેસર ગણવામાં આવી હતી.

૬. આ કોર્ટે ભ્રષ્ટાચાર વિરોધી કાર્યવાહીમાં છટકાના કેસોમાં સામાન્ય રીતે જોવા મળતા પુરાવાના પ્રકાર પર નોંધપાત્ર લંબાઈ અને વિગતે વિચારણા કરી છે, જેમાં સાથીદારના પુરાવા અને છટકાના સાક્ષીના પુરાવા વચ્ચેનો તફાવત સ્પષ્ટપણે દર્શાવ્યો છે. આ કેસમાં બંને શ્રેણીઓ અત્યંત મહત્ત્વપૂર્ણ છે. સાથીદારના પુરાવાઓ એવિડન્સ એક્ટની કલમ ૧૩૩ અને ૧૧૪(બી) દ્વારા નિયંત્રિત થાય છે, જોકે તેમાં 'સાથીદાર' શબ્દનો સ્પષ્ટ ઉપયોગ કરવામાં આવ્યો નથી. એમ.ઓ. શમસુદ્દીન વિરુદ્ધ કેરળ રાજ્ય (૧૯૯૫) ૩ એસ.સી.સી. ૩૫૧ માં, આ કોર્ટે અવલોકન કર્યું છે કે: "કલમ ૧૩૩ જે કાયદાનો નિયમ છે અને કલમ ૧૧૪ નું દૃષ્ટાંત (બી) જે વિવેકબુદ્ધિનો નિયમ છે તે વચ્ચેનો સંબંધ મોટી સંખ્યામાં નિર્ણયોમાં ચર્ચાનો વિષય રહ્યો છે. જોકે, એ સ્પષ્ટ થયું છે કે સાથીદારની સમર્થન વગરની જુબાની પર આધારિત દોષસિદ્ધિ ગેરકાયદેસર નથી, જોકે સાથીદાર વિવિધ કારણોસર વિશ્વસનીય ન હોઈ શકે. એવિડન્સ એક્ટની કલમ ૧૩૩ અને કલમ ૧૧૪ ના દૃષ્ટાંત (બી) ને સાથે વાંચતાં, ભારતમાં કોર્ટોએ ઠેરવેલ કે સાથીદારની સમર્થન વગરની જુબાની પર કાર્ય કરવું ગેરકાયદેસર નથી, પરંતુ સર્વત્ર અનુસરવામાં આવતો વિવેકબુદ્ધિનો નિયમ કાયદાના નિયમ સમાન બનવો જોઈએ કે સાથીદારના પુરાવા પર કાર્ય કરવું ત્યાં સુધી અસુરક્ષિત છે જ્યાં સુધી તેને મહત્ત્વપૂર્ણ પાસાઓમાં સમર્થન ન મળે જેથી

આરોપીને સંડોવી શકાય. સાથીદારની જુબાનીના સમર્થનની આવશ્યકતાના કારણો એ છે કે સાથીદાર પોતાના પરથી દોષ ખસેડવા માટે જૂઠા સોગંદ લે તેવી શક્યતા છે અને તે ગુનામાં સહભાગી હોવાથી અનૈતિક વ્યક્તિ છે જે કદાચ સોગંદની પવિત્રતા માટે કોઈ સન્માન ધરાવતો ન હોય અને સરકારી સાક્ષીના કિસ્સામાં, તેના પોતાના સ્વીકાર મુજબ, તે એક ગુનેગાર છે જે માફીના વચન હેઠળ પુરાવા આપે છે અને પોતાની મુક્તિ મેળવવાની આશા સાથે ફરિયાદપક્ષને સમર્થન આપે છે." અમારી સમક્ષની કાર્યવાહીમાં, આરોપી-૨ એ ગુનાના કથિત સાથીદારના સ્થાનેથી જુબાની આપી છે. તેના સહ-આરોપી વિરુદ્ધના તેના ગુનાહિત નિવેદનો માટે, આ કેસમાં ઉપલબ્ધ પુરાવા પર, પારસ્પરિક સમર્થનની જરૂર પડશે: આરોપી-૧ નો દોષ સૂચવતા સંજોગોની મજબૂતી અને પ્રમાણ સામે આરોપી-૨ ની જુબાનીનું પરીક્ષણ અને પ્રમાણીકરણ.

૭. જ્યાં સુધી આરોપી-૧ વિરુદ્ધ ફરિયાદીની જુબાનીનો સવાલ છે, ટ્રેપ સાક્ષીઓના સ્થાન પરના અગાઉના નિર્ણયોમાંથી જે નોંધપાત્ર તારણ કાઢી શકાય છે તે એ છે કે કોર્ટોએ આ સાક્ષીઓને તેમની જુબાનીમાં 'હિત ધરાવતા' અથવા 'પક્ષપાતી' તરીકે વર્ણવવાના શબ્દાર્થોથી પ્રભાવિત થવાનું નથી. તેના બદલે, તેમની જુબાનીઓને ત્યારે જ તે રીતે કલંકિત કરી શકાય, અને આવશ્યક સમર્થનના પુરાવાકીય પરિણામ ભોગવવા પડે, જ્યારે તે વ્યક્તિગત કેસ પર આધારિત હોય, એટલે કે, સમર્થન જરૂરી છે કે નહીં તે દરેક કેસની હકીકતો અને સંજોગોના આધારે કોર્ટની વિવેકબુદ્ધિમાં રહેશે.

૮. બીજી તરફ, જે સાક્ષીઓ અપરાધમાં સહભાગી છે, તેઓ કુદરતી રીતે ઓછી વિશ્વસનીયતા ધરાવે છે, કારણ કે તેમના પુરાવા આપવાના હેતુઓ તે ગુનાહિત કૃત્યમાં તેમની અગાઉની ભાગીદારીથી દૂષિત હોય છે જેના વિરુદ્ધ તેઓ પાછળથી જુબાની આપવાનું પસંદ કરે છે. આ જ તફાવત અને વલણને આ કોર્ટની બંધારણીય બેન્ચના બિહાર રાજ્ય વિરુદ્ધ બસાવન સિંહ એ.આઇ.આર. ૧૯૫૮ એસ.સી. ૫૦૦ ના નિર્ણય પરથી ટેકો મળી શકે છે, જ્યાં નામદાર ન્યાયમૂર્તિઓએ ઠેરવેલ કે અગાઉના ચુકાદામાં એવો કોઈ અપરિવર્તનશીલ નિયમ નક્કી કરવામાં આવ્યો નથી કે સ્વતંત્ર સમર્થનના અભાવે દરોડા પાડનાર ટુકડીના સાક્ષીઓના પુરાવા નકારી કાઢવા જોઈએ. નામદાર ન્યાયમૂર્તિઓએ અભિપ્રાય આપ્યો હતો કે: "જો કોઈ સાક્ષી એવા સાથીદારો છે જેઓ આરોપિત ગુનામાં સહભાગી છે, તો તેમના પુરાવાને સાથીદારોના પુરાવાની જેમ જ ગણવા જોઈએ; જો તેઓ સાથીદારો નથી પરંતુ પક્ષપાતી અથવા હિત ધરાવતા સાક્ષીઓ છે, જેઓ છટકાની સફળતામાં ચિંતિત છે, તો તેમના પુરાવાને તે જ રીતે તપાસવા જોઈએ જે રીતે અન્ય હિત ધરાવતા પુરાવાઓને વિવિધ પાસાઓની યોગ્યતા દ્વારા તપાસવામાં આવે છે જે દરેક કેસમાં અલગ અલગ હોઈ શકે છે, અને યોગ્ય કેસમાં, કોર્ટ આરોપી વ્યક્તિને દોષિત ઠેરવતાં પહેલાં સ્વતંત્ર સમર્થન પણ શોધી શકે છે."

૯. તેથી ભ્રષ્ટાચાર વિરોધી કાયદાના હેતુ અને ઉદ્દેશનું અવમૂલ્યન અને વિકૃતિ હશે જો હંમેશા એવું માની લેવામાં આવે કે છટકું ગોઠવનાર સાક્ષી એક

'હિત ધરાવતો સાક્ષી' છે, જે આરોપીને સંડોવવાની અને સજા અપાવવાની ખાતરી કરવા માટે કોઈ છૂપો અથવા સામાન્ય સિવાયનો હેતુ ધરાવે છે. છટકાના સાક્ષીની જુબાનીની વિશ્વસનીયતા અને ભરોસાપાત્રતાને પડકારવાની જવાબદારી નિઃશંકપણે બચાવપક્ષ પર છે, જેનાથી તે કોર્ટની શંકાસ્પદ નજર હેઠળ હિત ધરાવતા સાક્ષી તરીકે આવે. બચાવપક્ષ એવા પૂર્વધારણા પર આધાર રાખી શકે નહીં કે કોર્ટો શરૂઆતથી જ છટકાના સાક્ષીઓની જુબાની વિશે સાવધ અને શંકાશીલ રહેશે. અમારો અભિપ્રાય છે કે આ કોર્ટ દ્વારા અત્યાર સુધી વ્યક્ત કરવામાં આવેલ કાયદો આ જ સમજૂતીને પુષ્ટિ આપે છે.

૧૦. અહીં, આરોપી-૧ ને ખોટી રીતે ફસાવવામાં ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી ૨ (ફરિયાદી/છટકાના સાક્ષી) ના હિત વિશે બચાવપક્ષ દ્વારા કરવામાં આવેલ પાયાવિહોણો આક્ષેપ પૂરતો નથી. તમામ દૃષ્ટિકોણથી, ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી ૨ એ શરૂઆતમાં આસિસ્ટન્ટ કમિશનર પાસેથી સાનુકૂળ હુકમ મેળવ્યો હતો, જેમણે ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી ૨ ને જારી કરાયેલ માગણી નોટિસ પાછી ખેંચી લીધી હતી. ત્યારબાદ, આરોપી-૧ એ બીજી માગણી નોટિસ જારી કરી. માત્ર આ હેરાન કરનારી, ગેરકાયદેસર અને અયોગ્ય માગણી નોટિસના અનુસંધાનમાં જ ફરિયાદી અને આરોપી-૧ તથા આરોપી-૨ વચ્ચે પ્રથમ મુલાકાત થઈ હતી, જ્યાં આ બંને અધિકારીઓ દ્વારા લાંચની માગણી કરવામાં આવી હતી, ત્યારબાદ ફરિયાદીએ પોલીસમાં ફરિયાદ કરી હતી અને છટકું ગોઠવવામાં આવ્યું હતું. ભોગ બનનાર પાસે આરોપી-૧ ને ખોટી રીતે ફસાવવા માટે કોઈ દેખીતો હેતુ નથી.

૧૧. ફરિયાદીની જુબાની હજુ એક બીજા કારણથી સત્યતા સાબિત કરે છે. પોતાની ફરિયાદમાં, ફરિયાદીએ આરોપી-૧ ને - જેઓ છટકા સમયે ગેરહાજર હતા - પ્રથમ આરોપી તરીકે દર્શાવ્યા છે, જ્યારે આરોપી-૨, જે તેમના તાબાના કર્મચારી છે, તેઓ બીજા આરોપી છે. તે તરત જ સ્પષ્ટ થાય છે કે, ટ્રેપ ઓફિસરને જાણ કર્યા પછી અને આરોપી-૧ તથા આરોપી-૨ વિરુદ્ધ છટકું ગોઠવ્યા પછી, ફરિયાદીને એ પૂર્વજ્ઞાન હોઈ શકે નહીં કે આરોપી-૧ અચાનક પોતાની બીમાર પત્નીની સારવાર માટે હોસ્પિટલ જવા નીકળી જશે, અને તેનાથી, તેમની ગેરહાજરીમાં એટલી દુષ્ટતાપૂર્વક કે આકસ્મિક રીતે ફસાઈ જશે, જેવું આરોપી-૧ દ્વારા અમને કહેવામાં આવી રહ્યું છે. જો ફરિયાદીનું છટકું દુષ્ટતાપૂર્વક અને ખોટી રીતે આરોપી-૧ તરફ દોરવામાં આવ્યું હોત, તો એ પણ એક ખુલ્લી શક્યતા હતી કે છટકાના સાક્ષી તરીકે ફરિયાદીનો ખરેખર આરોપી-૧ અને આરોપી-૨ બંને સાથે સામનો થયો હોત, અને તેને બદલે આરોપી-૧ દ્વારા લાંચનો અસ્વીકાર કરવામાં આવ્યો હોત, જેવું આરોપી-૧ અમને માનવા પ્રેરે છે. બીજા શબ્દોમાં કહીએ તો, આરોપી-૧ દ્વારા ફરિયાદી પર આરોપવામાં આવેલ હેતુ અને કાર્યપદ્ધતિ એ પૂર્વધારણાની માગ કરે છે કે ફરિયાદી જાણતા હતા કે છટકાના સમયે આરોપી-૧ ઓફિસમાં નહીં હોય. આ પૂર્વાનુમાન ટકી શકે તેમ નથી, કારણ કે આરોપી-૧ દ્વારા એવું કોઈ સૂચન પણ કરવામાં આવ્યું નથી કે ફરિયાદી કેવી રીતે જાણી કે કલ્પી શકે કે છટકાના ચોક્કસ સમયે આરોપી-૧ ઓફિસમાં હાજર નહીં હોય.

૧૨. ફરિયાદીના દૃષ્ટિકોણથી, આરોપી-૧ દેખીતી રીતે સક્ષમ સત્તાધિકારી

હોત, અને તેમના જુનિયર આરોપી-૨ નહીં. આરોપી-૨ પાસે આરોપી-૧ દ્વારા જારી કરાયેલ અને સહી કરેલી માગણી નોટિસ પોતે જ પાછી ખેંચવાની દેખીતી સત્તા નહોતી. લાંચની માગણીનો સ્ત્રોત મોટે ભાગે નોટિસના સંદર્ભમાં દેખીતી સત્તા જ હોત, એટલે કે આરોપી-૧ અને આરોપી-૨ નહીં, જોકે તે સાબિત થયું છે કે આરોપી-૨ એ પણ પોતાના હિસ્સાની માગણી કરી હતી, અને અંતે તે લેતી વખતે જ પકડાઈ ગયા હતા. ટ્રાયલ કોર્ટ આ દેખીતી સત્તા વિશે સ્પષ્ટપણે માહિતગાર હતી, જોકે તેના એક અલગ પરિમાણ અંગે, તેણે નિષ્કર્ષ કાઢ્યો કે ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી ૨ ના પુરાવા સંજોગોના પુરાવા દ્વારા સારી રીતે સમર્થિત છે.

૧૩. આરોપી-૧ દ્વારા બીજી નોટિસ જારી કરવાની શુદ્ધ બુદ્ધિનો કોઈપણ બચાવ, જે કથિત રીતે સમયમર્યાદાના હેતુઓ માટે જારી કરવામાં આવી હતી, તે નોટિસની સાબિત થયેલી ગેરકાયદેસરતા દ્વારા તરત જ નબળો પડી જાય છે, કારણ કે આસિસ્ટન્ટ કમિશનરની પૂર્વ મંજૂરી મેળવવામાં આવી ન હતી. બંને નીચલી કોર્ટોએ નોટિસ જારી કરવાની પ્રક્રિયાને લાંચ મેળવવાની યુક્તિ તરીકે યોગ્ય રીતે ઓળખી છે, જે બદલામાં માગણી નોટિસ પાછી ખેંચવા/રદ કરવા માટે આરોપી અધિકારીઓને લાંચ આપવા માટે ફરિયાદીને ધમકાવવા માટે બનાવવામાં આવી હતી.

૧૪. જોકે આ કોર્ટે ભ્રષ્ટાચારના કેસોમાં છટકાના સાધન તરીકે ફિનોલ્ફથેલિનની જરૂરિયાત અને મહત્ત્વ પર ભાર મૂક્યો છે, જેથી આરોપી વ્યક્તિઓ દ્વારા લાંચની વાસ્તવિક પ્રાપ્તિ વિશેની શંકાઓને દૂર કરી શકાય, છતાં

એવા કિસ્સાઓ હોઈ શકે છે જ્યાં લાંચની સામાન્ય અથવા સંયુક્ત માગણીમાં એકથી વધુ માગણીકર્તાઓ હોય, અને ગમે તે કારણોસર, માત્ર એક જ વ્યક્તિ તેમના વતી રકમ સ્વીકારે છે અને પરિણામે તે છટકામાં પકડાઈ જાય છે. બાકીના પુરાવાઓની મજબૂતીના આધારે, આ કિસ્સાઓમાં, સહ-આરોપી વ્યક્તિઓ દ્વારા રચનાત્મક પ્રાપ્તિ ફરિયાદપક્ષ દ્વારા સાબિત કરવા માટે ઉપલબ્ધ છે, જેથી જેઓ મધ્યસ્થી તરીકે લાંચ મેળવે છે તેમને તેમના સહ-આરોપી અને પકડાયેલા સ્વીકારનારાઓ જેટલી જ સમાન ગુનાહિત જવાબદારી સાથે જોડવામાં આવે. આ, અલબત્ત, તે કિસ્સાઓને બાકાત રાખશે જ્યાં છટકું માત્ર એક જ વિરુદ્ધ સફળ થાય છે અને બીજા અધિકારી વિરુદ્ધ નહીં, કારણ કે બીજાએ આપેલી લાંચ સ્વીકારવાનો ઇનકાર કર્યો હોય. આવા કિસ્સામાં, તે અધિકારી વિરુદ્ધ છટકું સ્પષ્ટપણે નિષ્ફળ ગયું હોત, અને રચનાત્મક પ્રાપ્તિ લાગુ કરવાનો કોઈ પ્રશ્ન જ ઉપસ્થિત થતો નથી. જો આરોપી-૨ દ્વારા લાંચના નાણાંની પ્રાપ્તિ અને વ્યવહાર એટલી ખાતરીપૂર્વક અને અનિવાર્યપણે તેના ઉપરી અધિકારી એટલે કે આરોપી-૧ વતી તે જ લાંચની રકમના ભાગના સંરક્ષક તરીકે નિર્દેશ કરે છે, તો આરોપી-૧ માત્ર લાંચના નાણાં ન સંભાળવા/સ્વીકાર ન કરવાના આધારે નિર્દોષ છૂટવાના માર્ગ તરીકે આધાર રાખી શકે નહીં. આ કોર્ટનું ભ્રષ્ટાચાર વિરોધી કેસોનું અર્થઘટન લાંચ લેવાની આ જટિલ પદ્ધતિઓ પ્રત્યે પણ સંવેદનશીલ છે, અને જ્યાં છટકામાંથી છટકવામાં કોઈ સફળ થાય છે, ત્યાં ગુનાહિત જવાબદારી નક્કી કરવા માટે રચનાત્મક પ્રાપ્તિ એ વૈકલ્પિક સાધન હોવું જોઈએ.

૧૫. ટ્રાયલ કોર્ટ સમક્ષ આરોપી-૧ ના વકીલે ૦૪.૦૬.૧૯૯૬ ની સવારે ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી ૨ સાથે ઓફિસમાં કોઈપણ મુલાકાતમાં આરોપી-૧ ની હાજરી તેમજ ભાગીદારીનો ઇનકાર કર્યો હતો અને જણાવ્યું હતું કે આરોપી-૧ કથિત પ્રાથમિક મુલાકાતમાં હાજર રહી શક્યા ન હોત જ્યાં લાંચની માગણી ઊભી થઈ હતી, કારણ કે આરોપી-૧ ને તે જ સવારે હેડ ઓફિસમાં બોલાવવામાં આવ્યા હતા. ટ્રાયલ કોર્ટે આ દાવાને યોગ્ય રીતે નકારી કાઢ્યો હતો અને નોંધ્યું હતું કે આરોપી-૧ એ પોતે સી.આર.પી.સી. ની કલમ ૩૧૩ હેઠળ આ અંગે કશું જણાવ્યું ન હતું, કે હેડ ઓફિસના કોઈપણ અધિકારીની તપાસ કરીને કોઈ પુરાવા રજૂ કર્યા ન હતા. સંબંધિત સમયે ઓફિસમાં આરોપી-૧ ની ગેરહાજરી દર્શાવતા બચાવપક્ષના સાક્ષી ૨ અને બચાવપક્ષના સાક્ષી ૩ ના નિવેદનો અવિશ્વાસપાત્ર ગણાયા હતા, કારણ કે તેઓ આરોપી-૧ ના હાથ નીચે હોવાથી તેમના પ્રત્યે આભારી હોવાથી શીખવેલા સાક્ષીઓ હોવાની શક્યતા હતી. ઓફિસના હાજરી પત્રકમાં પણ ૦૪.૦૬.૧૯૯૬ ના રોજ આરોપી-૧ ની હાજરી નોંધાયેલી હતી, અને જ્યારે તે સ્વીકારવામાં આવ્યું છે કે રસીદના સમયે આરોપી-૧ હાજર ન હતા (જેના સમર્થનમાં તેમણે પોતાની પત્નીની સારવાર કરતાં ડૉક્ટરની તપાસ કરાવી હતી), આરોપી-૧ પાસે લાંચની માગણી સમયે હેડ ઓફિસમાં બોલાવવામાં આવ્યા હોવાના દાવાને ટેકો આપવા માટે કોઈ સમાન બાહ્ય પુરાવા નથી. અમારા મતે, તે ચોક્કસપણે સ્થાપિત થયેલ છે કે આરોપી-૧ તે દિવસે સવારે ઓફિસમાં હાજર હતા. આ બિંદુથી આગળ, આરોપી-૧ ની દોષસિદ્ધિ સંજોગો અને ફરિયાદી તથા આરોપી-૨ ની જુબાનીઓના ખાતરીપૂર્વકના મિશ્રણ પર નિર્ભર રહેશે, જેને

અમે પહેલેથી જ જાહેર કર્યું છે તેમ, અમે મજબૂત રીતે સાબિત થયેલું માનીએ છીએ.

૧૬. એમ.ઓ. શમસુદ્દીન કેસ, જે એક આરોપીનું પકડાવું અને બીજાનું છટકી જવું એ બાબતે આ કેસ સાથે થોડીક હકીકતલક્ષી સામ્યતા ધરાવે છે, તે વર્તમાન નિર્ણય માટે સમાન રીતે સહાયક છે. તે કેસમાં, ફરિયાદી વતી પટ્ટો જારી કરવા માટે વરિષ્ઠ આરોપી એ-૧ ને અરજ કરવામાં આવી હતી. એ-૨, જે એ-૧ ના જુનિયર અધિકારી હતા, તેમને એ-૧ ની ઓફિસમાં અને તેમના વતી ફરિયાદી દ્વારા છટકાના નાણાં આપવામાં આવ્યા હતા, જેમની સાથે છટકાના સાક્ષી પણ હતા. એ-૧ ની ઓફિસમાંથી બહાર નીકળતાં જ એ-૨ ની ધરપકડ કરવામાં આવી હતી. જોકે એ-૧ પોતે છટકામાં પકડાયા ન હતા, પરંતુ સંજોગો અને ફરિયાદીના પુરાવાઓ દ્વારા તેઓ નિર્ણાયક રીતે દોષિત જણાયા હતા. કોર્ટે ઠેરવેલ કે: "પ્રસ્તુત કેસમાં, ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી ૧ ને એ-૧ વિરુદ્ધ કોઈ અંગત વેર નથી. તે વિવાદિત નથી કે તેણે એ-૧ પાસેથી પટ્ટો મેળવવાનો હતો અને તેણે સ્પષ્ટપણે જણાવ્યું હતું કે એ-૧ એ માગણી કરી હતી. એ-૨ તેનો મદદનીશ હતો અને જ્યારે તે એ-૧ ની ઓફિસની બહાર જઈ રહ્યો હતો ત્યારે તેની પાસેથી ડાઘાવાળા નાણાં મળી આવ્યા હતા. જ્યાં સુધી એ-૧ એ નાણાંની માગણી ન કરી હોય અને તેને એ-૨ ને સોંપવાની સૂચના ન આપી હોય, ત્યાં સુધી ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી ૧ એ એ-૨ ને નાણાં સોંપવાનું કોઈ કારણ જ નહોતું. ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી ૧ એ સતત જણાવ્યું છે કે એ-૧ એ લાંચની માગણી કરી હતી અને એ-૨ એ તેણે

જણાવ્યા મુજબ રકમ પ્રાપ્ત કરી હતી. તેથી એવું કહી શકાય નહીં કે માગણી અંગે કોઈ સમર્થન નથી. આ એવો કેસ છે કે જ્યાં દરેક આરોપીએ બીજા પર દોષ ઢોળવાનો પ્રયત્ન કર્યો છે પરંતુ ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી ૩ અને ૪ ના પુરાવા અને ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી ૧ અને ૨ ના પુરાવાને ધ્યાનમાં રાખીને સમગ્ર સંજોગોને જોતાં બંને નીચલી કોર્ટોએ સતત ઠેરવેલ કે આ સાક્ષીઓના પુરાવા આરોપીનો દોષ સ્થાપિત કરે છે અને અમને અલગ નિષ્કર્ષ પર આવવાનું કોઈ કારણ જણાતું નથી."

૧૭. આ કેસની હકીકતોને વર્તમાન હકીકતો સાથે સમાન રીતે લાગુ કરતાં, અમને એ-૧ ની દોષસિદ્ધિ સંપૂર્ણપણે ટકવાપાત્ર જણાય છે. શમસુદ્દીન કેસની સરખામણીમાં અહીં એ-૧ ની દોષસિદ્ધિને સમર્થન આપતી દલીલ વધુ મજબૂત છે, કારણ કે શમસુદ્દીન કેસમાં એ-૧ ની ઓફિસમાં એ-૧ વતી એ-૨ ની પ્રાપ્તિને એ-૧ દ્વારા એવા આધારે નકારી શકાય તેમ હતી કે જો તે ચુકવણી સમયે ત્યાં શારીરિક રીતે હાજર હોત તો પોતે જ લાંચની રકમ સ્વીકારી શક્યા હોત, અને તેમના વતી તે સ્વીકારવા માટે પોતાના જુનિયર અધિકારી પર આધાર રાખવાની જરૂર નહોતી. તેનાથી વિપરીત, અમારી સમક્ષના કેસમાં, છટકાના સમયે ઓફિસમાં એ-૧ ની ગેરહાજરી એ દાવાને નબળો પાડવાને બદલે મજબૂત બનાવે છે કે તેમના જુનિયર અધિકારી એ-૨ તેમના વતી સંરક્ષક તરીકે લાંચની રકમનો ભાગ મેળવી રહ્યા હતા.

૧૮. ઉપરોક્ત વિગતવાર તારણોને ધ્યાનમાં રાખીને, અમે બંને અપીલોને

ફગાવી દઈએ છીએ અને નીચેની મદ્રાસ હાઈકોર્ટના વાદગ્રસ્ત ચુકાદા અને હુકમને યથાવત રાખીએ છીએ. બંને આરોપીઓના જામીન આથી રદ કરવામાં આવે છે. પરિણામે, એવો નિર્દેશ આપવામાં આવે છે કે આરોપી વ્યક્તિઓને તેમની બાકીની સજા ભોગવવા માટે તાત્કાલિક કસ્ટડીમાં લેવામાં આવે.

૧૯. અપીલો તે મુજબ ફગાવવામાં આવે છે. વચગાળાનો હુકમ પાછો ખેંચવામાં આવે છે.

અપીલો ફગાવી દેવામાં આવી.

This judgment has been translated using an AI-assisted translation tool.

==========

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઇ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgment in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/ her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgment shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.